

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. gruodžio 7 d.*

Sujungtose bylose C-585/08 ir C-144/09

dėl *Oberster Gerichtshof* (Austrija) 2008 m. lapkričio 6 d. ir 2009 m. kovo 26 d. nutar-
timis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2008 m. gruodžio 24 d. ir 2009 m. balandžio
24 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Peter Pammer

prieš

Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG (C-585/08),

ir

Hotel Alpenhof GesmbH

* Proceso kalba: vokiečių.

prieš

Oliver Heller (C-144/09),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, K. Schiemann ir J.-J. Kasel bei teisėjai A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, P. Lindh (pranešėja) ir M. Safjan,

generalinė advokatė V. Trstenjak,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. kovo 16 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— P. Pammer, atstovaujamo *Rechtsanwalt C. Neuhuber*,

— *Hotel Alpenhof GesmbH*, atstovaujamo *Rechtsanwalt M. Buchmüller*,

- O. Heller, atstovaujamo *Rechtsanwalt* H. Hegen,

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl ir G. Kunnert,

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,

- Italijos vyriausybės (C-585/08), atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* L. Ventrella,

- Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos C. Schiltz,

- Nyderlandų vyriausybės (C-144/09), atstovaujamos C. Wissels ir Y. de Vries,

- Lenkijos vyriausybės (C-585/08), atstovaujamos M. Dowgielewicz,

- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos H. Walker, padedamos baristerio J. Stratford,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos A.-M. Rouchaud-Joët, S. Grünheid ir M. Wilderspin,

susipažinęs su 2010 m. gegužės 18 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42) 15 straipsnio 1 dalies c punkto ir 3 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant du ginčus, pirma, tarp P. Pammer ir *Reederei Karl Schlüter GmbH & Co KG* (toliau – *Reederei Karl Schlüter*) dėl šios atsisakymo atlyginti visą kelionės kroviniu laivu, kurioje jis nedalyvavo ir apie kurią informacija buvo pateikiama interneto svetainėje, kainą (byla C-585/08) ir, antra, tarp *Hotel Alpenhof GesmbH* (toliau – *Hotel Alpenhof*) ir O. Heller dėl šio atsisakymo apmokėti viešbučio pateiktą sąskaitą už gyvenimą viešbutyje, dėl kurio užsakymas buvo pateiktas internetu (byla C-144/09).

Teisinis pagrindas

Reglamentas Nr. 44/2001

- 3 Reglamento Nr. 44/2001 tryliktoje konstatuojamojoje dalyje nustatoma, kad, kalbant apie vartotojų sutartis, silpnesniąją šalį turėtų ginti palankesnės tokios šalies interesams jurisdikcijos taisyklės nei bendrosios taisyklės.
- 4 Šio reglamento II skyriaus 1 skirsnio „Bendrosios nuostatos“ 2 straipsnio 1 dalyje skelbiama:

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“

- 5 Šio reglamento 5 straipsnio 1 punkto a papunktyje nustatyta speciali jurisdikcijos taisyklė:

„Valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui kitoje valstybėje narėje byla dėl:

1. a) sutarties gali būti iškelta atitinkamos prievolės vykdymo vietos teismuose.“

- 6 Reglamento Nr. 44/2001 II skyriaus 4 skirsnio „Jurisdikcija, susijusi su vartotojų sutartimis“ 15 straipsnio 1 ir 3 dalyse ir 16 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatoma:

„15 straipsnis

1. Bylose dėl sutarties, kurią asmuo, vartotojas, sudaro tokiam tikslui, kuris gali būti laikomas nesusijusiu su jo darbu arba profesija, jurisdikcija nustatoma vadovaujantis šiuo skirsniu, nepažeidžiant 4 straipsnio ir 5 straipsnio 5 punkto, jeigu:

- a) sutartis sudaryta dėl prekių pardavimo išsimokėtinai grąžinamo dalinių įmokų kredito sąlygomis; arba

- b) sutartis sudaryta dėl paskolos, kuri turi būti grąžinta dalimis, arba dėl bet kurios kitos formos kredito, suteikto prekių pardavimui finansuoti; arba

- c) visais kitais atvejais, sutartis buvo sudaryta su šalimi, vykdančia komercinę arba profesinę veiklą valstybėje narėje, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba kitu būdu tokią veiklą susiejančia su minėta valstybe nare ar keliomis valstybėmis, įskaitant pastarąją, ir jeigu minima sutartis yra priskiriama tokios veiklos sričiai.

<...>

3. Šis skirsnis netaikomas vežimo sutarčiai, kitai nei sutartis, kurioje už įskaitytą [bendrą] kainą numatyta kelionė ir nakvynė [apgyvendinimas].

16 straipsnis

1. Vartotojas kitai sutarties šaliai bylą gali iškelti valstybės narės, kurioje yra nuolatinė tos sutarties šalies gyvenamoji ar verslo [buveinės] vieta, teismuose arba vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose.

2. Bylą vartotojui kita sutarties šalis gali iškelti tik valstybės narės, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teismuose.“

- 7 Iš Reglamento Nr. 44/2001 konstatuojamųjų dalių matyti, kad jis yra priimtas atsižvelgiant į 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), su pakeitimais, padarytais 1978 m. spalio 9 d. Konvencija dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo (OL L 304, p. 1 ir – tekstas su pakeitimais – p. 77), 1982 m. spalio 25 d. Konvencija dėl Graikijos Respublikos prisijungimo (OL L 388, p. 1), 1989 m. gegužės 26 d. Konvencija dėl Ispanijos Karalystės ir Portugalijos Respublikos prisijungimo (OL L 285, p. 1) ir 1996 m. lapkričio 29 d. Konvencija dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės

prisijungimo (OL C 15, 1997, p. 1, toliau – Briuselio konvencija). Šis reglamentas nuo įsigaliojimo 2002 m. kovo 1 d. bendradarbiaujant valstybėms narėms, išskyrus Danijos Karalystę, pakeitė Briuselio konvenciją.

- 8 Reglamento Nr. 44/2001 devynioliktoje konstatuojamojoje dalyje Europos Sąjungos Taryba pabrėžė būtinybę užtikrinti Briuselio konvencijos ir šio reglamento tęstinumą, kuris taip pat susijęs su Teisingumo Teismo atliktu analogiškų šios konvencijos nuostatų išaiškinimu.

Briuselio konvencija

- 9 Briuselio konvencijos 13 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Bylose dėl sutarties, kurią asmuo sudarė ne tam tikslui, kuris gali būti laikomas susijusiu su jo veikla ar profesija, toliau – vartotojas, jurisdikcija nustatoma pagal šį skirsnį, nepažeidžiant 4 straipsnio ir 5 straipsnio 5 punkto, jei tai yra:

- 1) prekių pirkimo ir pardavimo išsimokėtinai sutartis; arba
- 2) dalimis grąžinamos paskolos arba kurio nors kito kreditavimo tipo sutartis prekėms pirkti; arba
- 3) prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutartis, ir jeigu:
  - a) valstybėje, kur yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, iki sutarties sudarymo jis gavo konkretų pasiūlymą arba sužinojo apie jį iš reklamos;

ir

b) toje valstybėje vartotojas ėmėsi veiksmų, reikalingų sutarčiai sudaryti.“

Reglamentas (EB) Nr. 593/2008

- 10 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, p. 6) septintoje konstatuojamojoje dalyje nustatoma, kad šio reglamento materialinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų atitikti Reglamentą Nr. 44/2001.
- 11 Reglamento Nr. 593/2008 dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje nustatoma:

„Vartojimo sutarčių atveju <...> siekiant suderinamumo su Reglamentu (EB) Nr. 44/2001, turi būti daroma nuoroda į „susietos veiklos“ sąvoką, kaip vartotoją apsaugančios priemonės taikymo sąlygą, kuri turi būti vienodai aiškinama Reglamente (EB) Nr. 44/2001 ir šiame reglamente, turint omenyje tai, kad bendroje Tarybos ir Komisijos deklaracijoje dėl Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio tvirtinama, jog norint, kad būtų taikomas 15 straipsnio 1 dalies c punktas, įmonė turi susieti savo veiklą su valstybe nare, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, arba su keliomis valstybėmis, įskaitant tą valstybę narę, o sutartis turi būti priskiriama tokios veiklos sričiai. Šioje deklaracijoje taip pat primenama, kad vien to, kad tam tikra interneto svetainė būtų prieinama, neužtenka, kad būtų taikomas 15 straipsnis; reikia, kad šioje interneto svetainėje būtų raginama sudaryti nuotolines sutartis ir kad

sutartis iš tikrųjų būtų sudaryta nuotoliniu būdu bet kokiais priemonėmis. Šiuo atžvilgiu interneto svetainėje vartojama kalba ar valiuta nelaikomos reikšmingomis aplinkybėmis.“

- 12 Reglamento Nr. 593/2008 6 straipsnio 4 dalies b punkte numatoma, kad šio straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintos taisyklės, susijusios su vartojimo sutartims taikytina teise, netaikomos:

„vežimo sutarčiai, išskyrus sutartį, susijusią su 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvoje 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų apibrėžtais kelionių paketais.“

Direktyva 90/314/EEB

- 13 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvos 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų (OL L 158, p. 59; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 10 t., p. 132) 2 straipsnio 1 punkte paketo sąvoka apibrėžiama taip:

„Šioje direktyvoje:

- 1) „paketas“ – iš anksto už bendrą kainą parengtas ir parduodamas arba siūlomas įsigyti turizmo paslaugų rinkinys, kurį sudaro ne mažiau kaip dvi iš toliau minimų turizmo paslaugų, kai paslaugų suteikimo trukmė yra daugiau nei 24 valandos arba yra įtraukta nakvynė [apgyvendinimas]:

- a) transportas;

- b) apgyvendinimas;

- c) kitos turizmo paslaugos, nepriklausančios transportui ar apgyvendinimui, ir sudarančios gana didelę paketo dalį.

Atskiros sąskaitos, pateiktos to paties paketo skirtingoms dalims, neatleidžia kelionių organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento nuo šioje direktyvoje nustatytų įsipareigojimų.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-585/08

- 14 P. Pammer, turintis nuolatinę gyvenamąją vietą Austrijoje, ginčijasi su *Reederei Karl Schlüter*, Vokietijoje įsteigta įmone, dėl šios įmonės organizuotos kelionės kroviniu laivu iš Triesto (Italija) į Tolimuosius Rytus – dėl šios kelionės minėta įmonė ir P. Pammer sudarė sutartį (toliau – sutartis).

- 15 P. Pammer užsisakė kelionę per bendrovę *Internationale Frachtschiffreisen Pfeiffer GmbH*, kurios buveinė yra Vokietijoje (toliau – bendrovė tarpininkė).

- 16 Ši bendrovė tarpininkė, kuri savo veiklą vykdo pirmiausia per internetą, jame pateiktame kelionės aprašyme nurodė, kad laive yra sporto salė, lauko baseinas, salonas, vaizdo technika ir televizija. Taip pat buvo skelbiama, kad yra trys dvivietės kajutės su dušu ir tualetu, įrengta atskira svetainė su fotelių komplektu, rašomuoju stalu, kilimine danga ir šaldytuvu, taip pat buvo žadami sustojimai ekskursijoms po miestą.
- 17 P. Pammer šios kelionės atsisakė ir pareikalavo grąžinti visą jo sumokėtą kelionės kainą, nes šis aprašymas, jo manymu, neatitiko laive siūlomų sąlygų. Kadangi *Reederei Karl Schlüter* atlygino tik dalį šios kainos, t. y. maždaug 3 500 eurų, P. Pammer Austrijos pirmosios instancijos teisme *Bezirksgericht Krems an der Donau* pareikalavo sumokėti likutį – apie 5 000 eurų – ir palūkanas.
- 18 *Reederei Karl Schlüter* teigė, kad Austrijoje ji nevykdo jokios profesinės ar komercinės veiklos, ir pateikė prieštaravimą dėl jurisdikcijos.
- 19 Šį prieštaravimą dėl jurisdikcijos pirmojoje instancijoje *Bezirksgericht Krems an der Donau* atmetė 2008 m. sausio 3 d. sprendimu, nes šis teismas savo jurisdikciją grindė tuo, kad sutartis buvo vartojimo sutartis, t. y. kelionės paketas, o bendrovė tarpininkė rinkodaros veiklą *Reederei Karl Schlüter* naudai Austrijoje vykdė per internetą.

- 20 Tačiau 2008 m. birželio 13 d. sprendimu apeliacinės instancijos teismas – *Landesgericht Krems an der Donau* – nusprendė, kad Austrijos teismai neturėjo jurisdikcijos, nes sutartis turėjo būti nagrinėjama kaip vežimo sutartis, kuri nenumatyta Reglamento Nr. 44/2001 II antraštinės dalies 4 skirsnyje. Tai, kad siūlomoje įsigyti kelionėje – ilgoje kelionėje laivu, plaukiančiu iš Europos į Tolimuosius Rytus, – buvo numatyta sudaryti tam tikrus patogumus, šios sutarties nepakeičia į vartojimo sutartį.
- 21 P. Pammer dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą.
- 22 *Oberster Gerichtshof* abejoja dėl „kelionės paketo“ sąvokai taikomų kriterijų ir pažymi, kad šioje byloje kyla klausimas, ar siūlomos įsigyti paslaugos gali būti prilyginamos kruizui, kad būtų galima padaryti išvadą, jog tai yra „paketas“, taigi ir vežimo sutartis minėto 4 skirsnio prasme.
- 23 Tuo atveju, jei būtų tokia sutartis, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas galėtų būti taikomas ir būtų naudinga žinoti kriterijus, kuriuos turi tenkinti interneto svetainė, kad prekybininko veikla galėtų būti laikoma „susieta“ su vartotojo valstybe nare minėtos nuostatos prasme. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad šioje byloje pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai aiškiai nekonstatavo, nei kaip buvo sudaryta sutartis, nei kokią reikšmę turi interneto svetainė, nei pagaliau kokie buvo *Reederei Karl Schlüter* ir bendrovės tarpininkės ryšiai.

24 Šiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar „kelionė krovininiu laivu“ yra kelionės paketas [Reglamento Nr. 44/2001] 15 straipsnio 3 dalies prasme?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar veiklos „susietumui“ (su valstybe nare, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta) [Reglamento Nr. 44/2001] 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme pakanka to, kad galima naršyti tarpininko interneto svetainėje?“

Byla C-144/09

25 Austrijoje įsikūręs viešbutis *Hotel Alpenhof* ginčijasi su Vokietijoje gyvenančiu vartotoju O. Heller.

26 Sužinojęs apie šį viešbutį naršydamas jo interneto svetainėje, O. Heller vienai savaitei, maždaug 2008 m. sausio 1 d., užsakė keletą kambarių. Užsakymą jis pateikė ir patvirtinimą gavo elektroniniu paštu, nes viešbučio interneto svetainėje buvo nurodytas elektroninio pašto adresas.

- 27 O. Heller išpeikė viešbučio paslaugas ir išvyko neapmokėjęs sąskaitos, nors *Hotel Alpenhof* jam ir pasiūlė nuolaidą. Taigi *Hotel Alpenhofi*, siekdamas prisiteisti maždaug 5 000 eurų sumą, pareiškė ieškinį Austrijos teismui *Bezirksgericht Sankt Johann im Pongau*.
- 28 O. Heller pareiškė, kad teismas, kuriame buvo pareikštas ieškinys, neturi jurisdikcijos. Jo manymu, jis, kaip vartotojas, pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktą gali būti šaukiamas tik į teismą toje valstybėje narėje, kurios teritorijoje turi nuolatinę gyvenamąją vietą, t. y. į Vokietijos teismus.
- 29 *Bezirksgericht Sankt Johann im Pongau* 2008 m. liepos 14 d. sprendimu ir *Landesgericht Salzburg* 2008 m. lapkričio 27 d. apeliaciniu sprendimu atmetė jiems paduotus skundus nurodydami, kad Austrijos teismai neturi jurisdikcijos nagrinėti ginčą. Jie manė, kad sąvoka „susieta“ su valstybe nare, kurioje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, apima ir interaktyvią interneto svetainę, per kurią su šiuo vartotoju galima sudaryti sutartį internetu, t. y. elektroniniu būdu paties paslaugų teikėjo interneto svetainėje, o paprasta interneto svetainė tokios galimybės nesuteikia ir atlieka tik reklaminę funkciją. Iš tikrųjų, šių teismų teigimu, net ir šiuo paskutiniu atveju veikla siejama su vartotojais kitose valstybėse narėse, nes reklama internete neapsiriboja valstybių sienomis. Ši „susietumą su užsieniu“ galima pašalinti tik pateikus aiškų pareiškimą dėl prekybininko ir vartotojų, gyvenančių vienoje valstybėje narėje ar keliuose kitose atitinkamose valstybėse narėse, komercinių santykių. Veikla taip pat susieta su vartotojo valstybe nare, kai jis sužino apie prekybininko paslaugas per interneto svetainę, o užsakymas pateikiamas pasinaudojant šioje svetainėje nurodytais elektroninio pašto adresu, geografiniu adresu arba telefono numeriu.

- 30 *Hotel Alpenhof* padavė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 31 Nebūdamas tikras, kad Teisingumo Teismas atsakys į antrąjį klausimą byloje C-585/08, nes atsakymas į jį priklauso nuo atsakymo į toje pačioje byloje pateiktą pirmąjį klausimą, *Oberster Gerichtshof* manė esant būtina sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar veiklos „susietumui“ [Reglamento Nr. 44/2001] 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme pakanka to, kad galima naršyti vartotojo kontrahento interneto svetainėje?“

- 32 Atsižvelgiant į antrojo klausimo byloje C-585/08 ir vienintelio klausimo byloje C-144/09 panašumą, pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 43 straipsnį reikia sujungti abi bylas, kad būtų priimtas bendras sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

- 33 Pirmiausia pažymėtina, kad atsižvelgiant į prašymų priimti prejudicinius sprendimus datą, kadangi klausimus pateikė *Oberster Gerichtshof*, nacionalinis teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau teismine tvarka negali būti skundžiami, Teisingumo Teismas turi teisę priimti sprendimą dėl Reglamento Nr. 44/2001 išaiškinimo pagal EB 68 straipsnį.

Dėl pirmojo klausimo byloje C-585/08

- ³⁴ Savo pirmuoju klausimu byloje C-585/08 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokia sutartis dėl kelionės kroviniu laivu, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra vežimo sutartis Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 3 dalies prasme.
- ³⁵ Pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 3 dalį šio reglamento II antraštinės dalies 4 skirsnyje nustatytos jurisdikcijos taisyklės taikomos tik toms vežimo sutartims, kuriose už bendrą kainą numatyta kelionė ir apgyvendinimas.
- ³⁶ Pažymėtina, kad tokios vežimo sutartys artimos toms sutartims, kurios Direktyvoje 90/314 apibrėžiamos kaip „kelionių paketai“, kuriuos, be to, aiškiai nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.
- ³⁷ Iš tikrųjų, kaip Teisingumo Teismas jau buvo nusprendęs, jog tam, kad paslauga galėtų būti kvalifikuojama kaip „paketas“ Direktyvos 90/314 2 straipsnio 1 punkto prasme, pakanka, kad ją sudarytų už nustatytą kainą parduotos turizmo paslaugos, tarp kurių

būtų dvi iš trijų šioje nuostatoje minimų turizmo paslaugų – transportas, apgyvendinimas ir kitos turizmo paslaugos, nepriklausančios transportui ar apgyvendinimui ir sudarančios gana didelę paketo dalį, o paslaugų teikimo trukmė būtų ilgesnė nei 24 valandos arba būtų įtrauktas apgyvendinimas (žr. 2002 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Club-Tour*, C-400/00, Rink. p. I-4051, 13 punktą).

- 38 Taigi, siekiant atsakyti į pateiktą klausimą, reikia nustatyti, ar sąvoka „kelionės paketas“, kuria remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kuri yra vienas iš Direktyvos 90/314 1 straipsnyje nurodytų reglamentuojamų dalykų, yra svarbi aiškinant minėto 15 straipsnio 3 dalį.
- 39 Šios sąvokos nėra Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 3 dalyje, nors šis reglamentas yra vėlesnis nei Direktyva 90/314. Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 47 punkte, priimdamas Reglamentą Nr. 44/2001 Sąjungos teisės aktų leidėjas vartojo beveik identiškus terminus, palyginti su tais, kurie vartojami 1980 m. Romoje pasirašytoje Konvencijoje dėl teisės, taikomos sutartinėms prievolėms (OL L 266, p. 1). 2008 m. šią konvenciją pakeitė Reglamentas Nr. 593/2008, kurio 6 straipsnio 4 dalies b punkte aiškiai nurodoma „kelionės paketo“ sąvoka Direktyvos 90/314 prasme.
- 40 Reglamento Nr. 593/2008 6 straipsnis yra susijęs su vartojimo sutartims taikytina teise, o jo 4 dalies b punktu iš jų tarpo siekiama pašalinti vežimo sutartis, išskyrus tas, kurios atitinka kelionės paketo apibrėžimą Direktyvos 90/314 prasme.
- 41 Palyginus vežimo sutartis, nurodytas Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 3 dalyje, ir vežimo sutartis, nurodytas Reglamento Nr. 593/2008 6 straipsnio 4 dalies b punkte,

matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė apimti tokias pačias sutartis, t. y. kurioms būtų taikomos atitinkamos šiuose reglamentuose nurodytos vartotojų apsaugos taisyklės.

- 42 Šis tikslas taip pat išplaukia iš Reglamento Nr. 593/2008 septintos konstatuojamosios dalies, kurioje skelbiama, kad šio reglamento materialinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų atitikti Reglamentą Nr. 44/2001.
- 43 Todėl minėto 15 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti atsižvelgiant į atitinkamą Reglamento Nr. 593/2008 nuostatą ir remtis kelionės paketo apibrėžimu, į kurį daro nuorodą šis reglamentas. Iš tikrųjų pirmiausia kalbama apie apibrėžimą, pateikiamą direktyvoje, kuria siekiama apsaugoti vartotoją būtent kelionių paketų srityje. Be to, naujiausias reglamentas – Reglamentas Nr. 593/2008 – aiškiai paremtas šiuo apibrėžimu. Pagaliau Tarybos (EB) reglamento dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo pasiūlymo (COM(1999) 348 galutinis) motyvuose Europos Bendrijų Komisija vartojo sąvoką „kelionės paketas“ ir aiškiai nurodė Direktyvą 90/314, siekdama paaiškinti savo 15 straipsnio 3 dalies, kurios sąvokos galutinėje Reglamento Nr. 44/2001 versijoje buvo paliktos nepakeistos, projektą.
- 44 Todėl reikia patikrinti, ar tokia kelionė kroviniu laivu, kaip nagrinėjamoji šioje pagrindinėje byloje, atitinka tokią „kelionės paketo“ sąvoką, kaip ji apibrėžiama Direktyvoje 90/314.
- 45 Šiuo klausimu neginčijama, kad, be vežimo paslaugos, minėta kelionė kroviniu laivu už bendrą kainą taip pat apėmė apgyvendinimą, o ši kelionė truko daugiau nei 24 valandas. Todėl tokia paslauga atitinka sąlygas, kurias turi atitikti „paketas“ Direktyvos 90/314 2 straipsnio 1 punkto prasme, ir ją apima vežimo sutarties už

bendrą kainą sąvoka, nurodyta Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 3 dalyje, siejama su šio 2 straipsnio 1 punktu.

- 46 Todėl į pirmąjį klausimą byloje C-585/08 reikia atsakyti, kad tokia sutartis dėl kelionės kroviniu laivu, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, yra vežimo sutartis, kurioje už bendrą kainą numatyta kelionė ir apgyvendinimas Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 3 dalies prasme.

Dėl antrojo klausimo byloje C-585/08 ir vienintelio klausimo byloje C-144/09

- 47 Antruoju klausimu byloje C-585/08 ir vieninteliu klausimu byloje C-144/09 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, pirma, kokiais kriterijais vadovaujantis prekybininkas, apie kurio veiklą nurodoma jo paties arba tarpininko interneto svetainėje, gali būti laikomas „susiejančiu“ savo veiklą su valstybe nare, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme, ir, antra, ar to, kad šios interneto svetainės yra prieinamos per internetą, pakanka, jog ši veikla būtų laikoma tokia.
- 48 Kaip matyti iš nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, šis klausimas pateikiamas dviejose skirtingose bylose.
- 49 Byloje C-585/08 nagrinėjamas ginčas tarp komercinės įmonės *Reederei Karl Schlüter*, kuri sudarė sutartį su vartotoju P. Pammer, gyvenančiu kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje įsteigta ši įmonė. Panašu, kad neginčijama, jog ši sutartis buvo sudaryta šiai komercinei įmonei vykdant savo komercinę veiklą.

- 50 Remiantis P. Pammer Teisingumo Teismui pateiktomis pastabomis, jis apie šią kelionę sužinojo apsilankęs bendrovės tarpininkės interneto svetainėje, kurioje buvo pateikti įvairūs kelionių pasiūlymai. Pirmiausia, kad gautų papildomos informacijos, jis elektroniniu paštu susisiekė su bendrove tarpininke, paskui paprastu paštu užsisakė kelionę.
- 51 Byloje C-144/09 nagrinėjamas ginčas yra susijęs su komercine įmone *Hotel Alpenhof*, kuri, vykdydama komercinę veiklą, sudarė sutartį su vartotoju O. Heller, gyvenančiu kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje yra šis viešbutis. Neginčijama, kad O. Heller apie šį viešbutį sužinojo, užsakė jame kambarius ir patvirtino užsakymą nuotoliniu būdu, internetu.
- 52 Šiose abiejose bylose *Oberster Gerichtshof* siekia įvertinti, ar komercinės įmonės veikla buvo susieta su valstybe nare, kurios teritorijoje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme tam, kad nustatytų teismą, turintį jurisdikciją spręsti pagrindinėje byloje nagrinėjamus ginčus.
- 53 Minėto 15 straipsnio 1 dalies c punktas yra tiek bendrosios jurisdikcijos taisyklės, nustatytos Reglamento Nr. 44/2001 2 straipsnio 1 dalyje ir priskiriančios jurisdikciją valstybės narės, kurios teritorijoje atsakovas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, teismams, tiek to paties reglamento 5 straipsnio 1 punkte numatytos specialiosios jurisdikcijos sutarčių srityje taisyklės, pagal kurią kompetentingas teismas yra tas teritorinis teismas, kur įpareigojimas, kuriuo grindžiamas skundas, buvo įvykdytas arba turi būti įvykdytas, išimtis (šiuo klausimu žr. 2005 m. sausio 20 d. Sprendimo *Gruber*, C-464/01, Rink. p. I-439, 34 punktą).
- 54 Jei prekybininko veikla būtų laikoma „susieta“ su valstybe nare, kurios teritorijoje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio

1 dalies c punkto prasme, tuomet byloje C-585/08, kurioje nagrinėjamas P. Pammer ir *Reederei Karl Schlüter* ginčas, Austrijos teismai turėtų jurisdikciją pagal šio reglamento 16 straipsnio 1 dalį, jeigu vartotojas nuspręstų pateikti skundą šiems teismams, o ne valstybės narės, kur įsisteigęs atsakovas, *Reederei Karl Schlüter*, t. y. Vokietijos teismams. Kadangi byloje C-144/09 vartotojo O. Heller nuolatinė gyvenamoji vieta yra Vokietijoje, pagal šio reglamento 16 straipsnio 2 dalį jurisdikciją turėtų šios valstybės narės teismai, o ne valstybės narės, kurios teritorijoje yra *Hotel Alpenhof*, šiuo atveju Austrijos teismai.

- 55 Reglamente Nr. 44/2001 nepateikiamas joks 15 straipsnio 1 dalies c punkte vartojamos veiklos, „susietos“ su valstybe nare, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, sąvokos apibrėžimas. Ši sąvoka, kaip ir Briuselio konvencijos 13 straipsnio, kuri pakeičia šis 15 straipsnis, sąvokos, turi būti aiškinama savarankiškai, iš esmės remiantis šio reglamento sistema ir tikslais, kad būtų galima užtikrinti jo visišką veiksmingumą (žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Gabriel*, C-96/00, Rink. p. I-6367, 37 punktą).
- 56 Šiuo klausimu, remiantis Reglamento Nr. 44/2001 devyniolikta konstatuojamąja daliimi, reikia atsižvelgti į Teisingumo Teismo pateiktą minėto 13 straipsnio išaiškinimą, atsižvelgiant į šiuo reglamentu padarytus jo pakeitimus.
- 57 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 44/2001 tryliktos konstatuojamosios dalies, šiuo reglamentu nustatytoje sistemoje 15 straipsnio 1 dalies c punktas užima tą pačią vietą ir atlieka tą pačią silpnosios šalies gynimo funkciją kaip ir Briuselio konvencijos 13 straipsnio pirmos pastraipos 3 punktas (2009 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Ilsinger*, C-180/06, Rink. p. I-3961, 41 punktas).

- 58 Dėl šios paskutinės nuostatos Teisingumo Teismas iš tiesų yra ne kartą nusprendęs, kad specialia sistema, kurią nustato Briuselio konvencijos nuostatos dėl jurisdikcijos vartotojų sudarytų sutarčių srityje, siekiama tinkamai apsaugoti vartotoją, laikomą ekonomiškai silpnesne ir mažiau patirties teisės srityje nei jo kontrahentas prekybininkas turinčia sutarties šalimi (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Gruber* 34 punktą ir 2005 m. sausio 20 d. Sprendimo *Engler*, C-27/02, Rink. p. I-481, 39 punktą).
- 59 Tačiau Teisingumo Teismas minėto Sprendimo *Ilse* 48 straipsnyje taip pat pažymėjo, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies tekstas nėra visiškai analogiškas Briuselio konvencijos 13 straipsnio pirmajam pastraipui. Pirmiausia to sprendimo 50 straipsnyje jis pažymėjo, kad sąlygos, kurias turi atitikti vartojimo sutartys, nuo šiol formuluojamos bendriau negu anksčiau, tam, kad vartotojai būtų geriau ginami atsižvelgiant į naujas komunikacijos priemones ir elektroninės komercijos plėtrą.
- 60 Taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas sąlygas, nustatančias, viena vertus, kad prekybininkas turi būti pateikęs konkretų pasiūlymą arba reklamą į valstybę narę, kur vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, ir, kita vertus, kad vartotojas toje valstybėje turi būti ėmėsis sutarčiai sudaryti reikalingų veiksmų, pakeitė tik prekybininkui taikomomis sąlygomis. Šiuo klausimu pastarasis savo komercinę veiklą turi vykdyti valstybėje narėje, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, arba bet kuriuo atveju savo veiklą susieti su šia valstybe nare arba keliomis valstybėmis, įskaitant šią valstybę narę, o sutartis turi būti sudaryta vykdant tokią veiklą.
- 61 15 straipsnio 1 dalies c dalies tekstas turi būti laikomas apimančiu ir pakeičiančiu tokias ankstesnes „konkrečiau“ pasiūlymo ir „reklamos“ sąvokas ir apimti, kaip tai pabrėžiama formuluote „bet kuriuo atveju“, daugiau veiklos rūšių.

- 62 Šis pakeitimas, sustiprinantis vartotojų apsaugą, buvo padarytas atsižvelgiant į internetu pateikiamų pranešimų – jie apsunkina pastangas nustatyti vietą, kur buvo atlikti sudarant sutartį būtini veiksmai, ir padidina vartotojo pažeidžiamumą prekybininkų pasiūlymų atžvilgiu – plėtrą.
- 63 Tačiau iš Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto neaišku, ar „susietos veiklos“ sąvoka nurodo prekybininko tikslą savo veiklą vykdyti vienoje valstybėje narėje, ar keliuose valstybėse narėse, ar paprasčiausiai nurodo veiklą, kuri faktiškai susieta su šiomis valstybėmis, nesvarbu, ar toks tikslas buvo.
- 64 Todėl užduodamu klausimu siekiama išsiaiškinti, ar reikalaujama, kad prekybininkas siektų veiklą susieti su viena valstybe nare, ar keliomis valstybėmis narėmis, ir, jei taip, kokia forma toks tikslas turi pasireikšti.
- 65 Tam tikrose reklamos rūšyse šis tikslas yra implicitinis.
- 66 Dėl sąvokų „reklama“ ir „konkretus pasiūlymas“ pagal Briuselio konvencijos 13 straipsnį Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad jos yra susijusios su bet kokia reklamos, daromos susitariančioje valstybėje, kur yra vartotojo gyvenamoji vieta, forma, nesvarbu, ar ji platinama bendrai per spaudą, radiją, televiziją, kiną, ar kokia nors kita forma, ar tiesiogiai siunčiant, pavyzdžiui, į minėtą valstybę katalogus, verslo pasiūlymus, kurie buvo pateikti tiesiai vartotojui, visų pirma per agentą arba reklamos išnešiotąją (minėto Sprendimo *Gabriel* 44 punktą).

- 67 Klasikiniai reklamos būdai, aiškiai apibūdinti ankstesniame punkte, reiškia, kad prekybininkas, siekdamas tapti žinomu kitose valstybėse narėse, patiria išlaidų, kartais didelių, ir vien tai parodo prekybininko tikslą savo veiklą sieti su šiomis valstybėmis.
- 68 Tačiau šio tikslo ne visuomet siekiama, kai reklama pateikiama internete. Kadangi toks pranešimų pateikimo būdas yra pasaulinis, prekybininko interneto svetainėje pateikiama reklama iš principo prieinama visose valstybėse, vadinasi, visoje Europos Sąjungoje, nepatiriant papildomų išlaidų ir neatsižvelgiant į tai, ar prekybininkas turėjo tikslą pasiekti vartotojus už valstybės narės, kur jis įsisteigęs, ribų.
- 69 Tačiau remiantis tuo negali būti daroma išvada, kad „susietos veiklos“ sąvoka turi būti aiškinama kaip nurodanti vien į interneto svetainės prieinamumą kitose valstybėse narėse nei ta, kur atitinkamas prekybininkas yra įsisteigęs.
- 70 Iš tikrųjų, nors nėra jokios abejonės, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktu siekiama apsaugoti vartotojus, tai nereiškia, jog ši apsauga absoliuti (kalbant apie 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyvą dėl vartotojų apsaugos, susijusios su sutartimis, sudarytomis ne prekybai skirtose patalpose (OL L 372, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 262), pagal analogiją žr. 2010 m. balandžio 15 d. Sprendimo *E. Friz*, C-215/08, Rink. p. I-2947, 44 punktą).
- 71 Kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 64 punkte, jei Sąjungos teisės aktų leidėjas būtų norėjęs tai įtvirtinti, jis kaip taisyklių taikymo sąlygą vartotojų sudarytų sutarčių srityje būtų nustatęs ne „veiklos susietumą su valstybe nare“, o vien interneto svetainės buvimą.

- 72 Nors ir siekdamas labiau apsaugoti vartotoją, minėtas teisės aktų leidėjas nepaskelbė, kad vien interneto svetainės – ji tapo įprasta verslo priemonė, nesvarbu, kokioje teritorijoje siekiama užsiimti verslu, – naudojimas yra su kitomis valstybėmis narėmis „susieta veikla“, todėl turi būti taikoma apsauginės jurisdikcijos taisyklė, nustatyta Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkte.
- 73 Iš šio sprendimo 43 punkte minėto reglamento pasiūlymo matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas atmetė Komisijos pasiūlymą įtraukti į Reglamentą Nr. 44/2001 konstatuojamąją dalį, pagal kurią prekyba prekėmis ir paslaugomis valstybėje narėje prieinamu elektroniniu būdu yra su šia valstybe „susieta veikla“.
- 74 Šį aiškinimą taip pat patvirtina bendra Tarybos ir Komisijos deklaracija, padaryta priimančiam Reglamentą Nr. 44/2001 ir pakartota Reglamento Nr. 593/2008 dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje, pagal kurią vien to, kad tam tikra interneto svetainė yra prieinama, neužtenka, jog taptų taikomas Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas.
- 75 Todėl konstatuotina, jog tam, kad 15 straipsnio 1 dalies c dalis būtų taikytina, prekybininkas turi būti pareiškęs apie savo tikslą užmegzti prekybos ryšius su vartotojais iš vienos valstybės narės ar kelių valstybių narių, įskaitant tą, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą.
- 76 Todėl, kiek tai susiję su prekybininko ir atitinkamo vartotojo sudaryta sutartimi, reikia išnagrinėti, ar prieš galimą sutarties su šiuo vartotoju sudarymą buvo aplinkybių, rodančių, kad prekybininkas planavo sudaryti prekybos sandorius su vartotojais, turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą kitose valstybėse narėse, įskaitant tą, kurios

teritorijoje šis vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, ir net buvo pasirengęs sudaryti sutartis su šiais vartotojais.

- 77 Tarp šių aplinkybių nefigūruoja nei prekybininko elektroninio arba geografinio adreso interneto svetainėje, nei jo telefono numerio be tarptautinio kodo pateikimas. Iš tikrųjų tokių duomenų pateikimas nerodo, kad prekybininkas sieja savo veiklą su viena valstybe nare ar keliomis kitomis valstybėmis narėmis, nes tokia informacija bet kuriuo atveju yra būtina, kad vartotojas, turintis nuolatinę gyvenamąją vietą valstybės narės teritorijoje, kur šis prekybininkas įsisteigęs, galėtų su juo susisiekti.
- 78 Be to, kalbant apie internete teikiamas paslaugas, tam tikra informacija tapo privaloma. Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, pagal 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos Direktyva) (OL L 178, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399) 5 straipsnio 1 dalies c punktą paslaugų teikėjas privalo paslaugos gavėjams, iki su jais sudarydamas sutartį, kartu su savo elektroninio pašto adresu pateikti kitą informaciją, leidžiančią greitai susisiekti ir tiesiogiai bei efektyviai bendrauti (2008 m. spalio 16 d. Sprendimo *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände*, C-298/07, Rink. p. I-7841, 40 punktas). Ši pareiga taikoma neatsižvelgiant į valstybę narę, su kuria prekybininkas sieja savo veiklą, ir į tai, ar ji siejama išimtinai su valstybės narės, kur įsisteigęs prekybininkas, teritorija.
- 79 Darytina išvada, kad kai kurių vyriausybių ir proceso šalių, kurios pateikė pastabas Teisingumo Teisme, daromas interneto svetainių, kuriomis sudaroma galimybė susisiekti su prekybininku elektroniniu būdu ir net sudaryti sutartį internete naudojančią „interaktyvia“ interneto svetaine bei interneto svetainių, kuriose tokia galimybė

nesudaroma, atskyrimas, t. y. atskyrimas, kuri darant tik pirmosios interneto svetainės patektų į prekybininkų, kurių veikla „siejama“ su kitomis valstybėmis narėmis, interneto svetainių kategoriją, nėra lemiamas. Kai nurodomas prekybininko geografinis adresas ar kitos jo koordinatės, vartotojas iš tikrųjų turi teisę su juo susisiekti, kad sudarytų sutartį. Tačiau tokia susisiekimo galimybė egzistuoja neatsižvelgiant į tai, ar prekybininkas planavo sudaryti sandorius su vartotojais, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitose valstybėse narėse nei valstybėje narėje, kur jis įsisteigęs.

- 80 Tarp aplinkybių, leidžiančių nustatyti, ar veikla „susieta su“ valstybe nare, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, figūruoja visi aiškūs pareiškimai, susiję su tikslu sudaryti sandorius su šios valstybės narės vartotojais.
- 81 Tarp kitų aiškių pareiškimų apie tokį prekybininko tikslą figūruoja pareiškimas, kad jis teikia savo paslaugas ar tiekia prekes aiškiai nurodytoje vienoje valstybėje narėje ar keliose valstybėse narėse. Vien tai, kad buvo patirta išlaidų už interneto paieškos sistemos operatoriaus nuorodos teikimo internete paslaugą, turint tikslą palengvinti vartotojų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra skirtingose valstybėse narėse, prieigą prie prekybininko interneto svetainės, taip pat patvirtina tokį tikslą.
- 82 Tačiau veiklos „susietumo“ su kitomis valstybėmis narėmis apibūdinimas priklauso ne vien nuo tokių aiškių aplinkybių. Šiuo klausimu svarbu konstatuoti, kad Europos Parlamentas savo įstatymine rezoliucija dėl šio sprendimo 43 punkte minėto reglamento pasiūlymo (OL C 146, 2001, p. 101) pašalino formuluotę, pagal kurią prekybininkas privalėjo „sąmoningai ir didžia dalimi sieti savo veiklą“ su kitomis valstybėmis narėmis arba keliomis valstybėmis, įskaitant valstybę narę, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą. Iš tikrųjų tokia formuluotė, pagal kurią reikalaujama pateikti įrodymą dėl prekybininko tikslo plėtoti tam tikros apimties veiklą kitose valstybėse narėse, būtų susilpninusi vartotojų apsaugą.

- 83 Kitomis aplinkybėmis, derinant viena ir kita, galima įrodyti „veiklos susietumą“ su valstybe nare, kur vartotojas turi gyvenamąją vietą. Tokiose bylose, kaip antai pagrindinė byla, pažymėtina, kad toliau nurodyti požymiai, kurie buvo pateikti Teisingumo Teisme ir kurių sąrašas nėra išsamus, su sąlyga, kad jų buvimą patikrina nacionalinis teismas, yra „susietos veiklos“ su viena ar daugiau valstybių narių Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme buvimą patvirtinančios aplinkybės. Kalbama apie tokią nagrinėjamos veiklos tarptautinį pobūdį, kaip antai tam tikra turizmo veikla, telefono numerių su tarptautiniu kodu nurodymas, kito nei valstybės narės, kur įsisteigęs prekybininkas, pavyzdžiui, „.de“, aukščiausio lygio domeno vardo naudojimas arba neutralių aukščiausio lygio domeno vardų, kaip antai „.com“ ar „.eu“, naudojimas, maršrutų iš vienos ar kelių kitų valstybių narių į paslaugos teikimo vietą aprašymas, taip pat informacijos apie užsienio klientus, gyvenančius įvairiose valstybėse narėse, visų pirma šių klientų vertinimų pateikimas.
- 84 Kiek tai susiję su vartojama kalba ar valiuta, šio sprendimo 11 punkte nurodytoje bendroje Tarybos ir Komisijos deklaracijoje, kuri buvo pakartota Reglamento (EB) Nr. 593/2008 dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje, skelbiama, kad jos nėra svarbios aplinkybės vertinant, ar veikla siejama su viena valstybe nare, ar keliomis valstybėmis narėmis. Iš tikrųjų taip yra, kai kalbos atitinka kalbas, kurios paprastai vartojamos valstybėje narėje, iš kurios prekybininkas vykdo savo veiklą, o valiuta atitinka šios valstybės narės valiutą. Tačiau jei interneto svetainė leidžia vartotojams pasirinkti kitą nei tos valstybės kalbą arba valiutą, į kalbą ir (arba) valiutą gali būti atsižvelgiama ir jos gali būti laikomos aplinkybe, leidžiančia manyti, jog prekybininko veikla siejama su kitomis valstybėmis narėmis.
- 85 Panašu, kad tokioje byloje, kaip ir toje, kurioje nagrinėjamas *Hotel Alpenhof* ir O. Heller ginčas, yra keletas aplinkybių, be tų, kurios jau nurodytos šio sprendimo 83 ir 84 punktuose, kurios gali patvirtinti, kad prekybininkas siejo savo veiklą su viena valstybe nare ar keliomis valstybėmis narėmis, neįskaitant Austrijos Respublikos. Tačiau nacionalinis teismas turi patikrinti, ar taip yra šiuo atveju.

- 86 Tačiau *Hotel Alpenhof* teigia, kad sutartis su vartotoju sudaroma vietoje, o ne nuotoliniu būdu, nes kambarių raktai įteikiami ir apmokama atvykus į vietą, todėl Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas negali būti taikomas.
- 87 Šiuo klausimu tai, kad raktai vartotojui įteikiami, o jis mokėjimą atlieka valstybėje narėje, kurios teritorijoje prekybininkas įsisteigęs, nekliudo taikyti šios nuostatos, jei užsakymas ir jo patvirtinimas buvo atlikti nuotoliniu būdu, taigi vartotojas sutartinius įsipareigojimus prisiėmė nuotoliniu būdu.
- 88 Byloje C-585/08, kurioje nagrinėjamas P. Pammer ir *Reederei Karl Schlüter* ginčas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėjo pateikti tik nedaug informacijos apie šios įmonės veiklą, bendrovės tarpininkės interneto svetainę ir šios bendrovės bei *Reederei Karl Schlüter* ryšius.
- 89 Tai, kad interneto svetainė priklauso bendrovei tarpininkei, o ne prekybininkui, nekliudo laikyti, jog pastarojo veikla siejama su kitomis valstybėmis narėmis, įskaitant ir tą, kur vartotojas turi gyvenamąją vietą, nes ši bendrovė veikė minėto prekybininko vardu ir sąskaita. Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar pastarasis žinojo arba privalejo žinoti apie bendrovės tarpininkės veiklos tarptautinį pobūdį ir kokiai ryšiai juos sieja.

- 90 Nagrinėjamos veiklos, t. y. kelionių kroviniu laivu iš Europos į Tolimuosius Rytus organizavimas, tarptautinis pobūdis yra svarbi aplinkybė, tačiau ji savaime neleidžia daryti išvados, kad prekybininkas savo veiklą siejo su kitomis valstybėmis narėmis, įskaitant tą, kur yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta. Iš tikrųjų prekybininko veiklai tai būtų būdinga net tuomet, jeigu jis pats arba per bendrovę tarpininkę savo veiklą vykdytų tik Vokietijoje ir nesietų jos su kitomis valstybėmis narėmis. Todėl siekiant nustatyti, jog prekybininkas planavo sudaryti sandorius su klientais, kurių gyvenamoji vieta buvo Sąjungoje, nesvarbu, kokioje valstybėje narėje, būtinai turi būti ir kitos aplinkybės, pirmiausia tos, kurios nurodomos šio sprendimo 83 ir 84 punktuose, kaip antai telefono numerių su tarptautiniu kodu nurodymas, kitos nei vokiečių kalbos vartojimas arba nuoroda apie užsienio klientus, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra įvairiose valstybėse narėse.
- 91 Tačiau, kaip tai matyti iš šio sprendimo 77 punkto, bendrovės tarpininkės arba prekybininko elektroninio arba geografinio adreso pateikimas nėra svarbi aplinkybė. Tas pats galioja vokiečių kalbos vartojimui ir galimybei užsakyti kelionę šia kalba, kai tai yra ir prekybininko kalba.
- 92 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia atsakyti taip: siekiant nustatyti, ar prekybininkas, apie kurio veiklą nurodoma jo paties arba tarpininko interneto svetainėje, gali būti laikomas „susiejančiu“ savo veiklą su valstybe nare, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme, reikia patikrinti, ar prieš galimą sutarties su vartotoju sudarymą iš šių interneto svetainių ir bendros prekybininko veiklos matyti, kad jis planavo sudaryti prekybos sandorius su vartotojais, turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą vienoje valstybėje narėje ar keliuose valstybėse narėse, įskaitant tą, kurios teritorijoje šis vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, ir net buvo pasirengęs sudarinėti sutartis su šiais vartotojais.

- 93 Toliau nurodomi veiksniai, kurių sąrašas nėra galutinis, gali būti aplinkybės, leidžiančios manyti, kad prekybininko veikla siejama su valstybe narė, kur vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, būtent tarptautinis veiklos pobūdis, maršrutų iš kitų valstybių narių su paaiškinimais, kaip atvykti į vietą, kur įsisteigęs prekybininkas, pateikimas, kitos kalbos ir valiutos nei paprastai vartojama ir naudojama valstybėje narėje, kur įsisteigęs prekybininkas, vartojimas ir naudojimas su galimybe pateikti užsakymą ir jį patvirtinti šia kita kalba, telefono numerių su tarptautiniu kodu pateikimas, išlaidos, susijusios su nuorodos teikimo internete paslauga, kuri suteikia galimybę vartotojams, turintiems nuolatinę gyvenamąją vietą kitose valstybėse narėse, lengviau pasiekti prekybininko arba jo tarpininko interneto svetainę, kito nei valstybės narės, kur įsisteigęs prekybininkas, aukščiausio lygio domeno vardo naudojimas ir informacijos apie užsienio klientus, gyvenančius įvairiose valstybėse narėse, pateikimas. Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar yra tokių aplinkybių.
- 94 Tačiau vien to, kad prekybininko arba tarpininko interneto svetainė pasiekiamą valstybėje narėje, kurios teritorijoje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, nepakanka. Taip yra ir tuo atveju, kai pateikiamas elektroninis adresas ir kiti kontaktiniai duomenys arba nuoroda apie paprastai valstybėje narėje, kur įsisteigęs prekybininkas, vartojamą kalbą ir (arba) naudojamą valiutą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 95 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Tokia sutartis dėl kelionės kroviniu laivu, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje C-585/08, yra vežimo sutartis, kurioje už bendrą kainą numatyta kelionė ir apgyvendinimas 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 15 straipsnio 3 dalies prasme.
2. Siekiant nustatyti, ar prekybininkas, apie kurio veiklą nurodoma jo paties arba tarpininko interneto svetainėje, gali būti laikomas „susiejančiu“ savo veiklą su valstybe nare, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkto prasme, reikia patikrinti, ar prieš galimą sutarties su vartotoju sudarymą iš šių interneto svetainių ir bendros prekybininko veiklos matyti, kad jis planavo sudaryti prekybos sandorius su vartotojais, turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą vienoje valstybėje narėje ar keliose valstybėse narėse, įskaitant tą, kurios teritorijoje šis vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, ir net buvo pasirengęs sudarinėti sutartis su šiais vartotojais.

Toliau nurodomi veiksniai, kurių sąrašas nėra galutinis, gali būti aplinkybės, leidžiančios manyti, kad prekybininko veikla siejama su valstybe nare, kur vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, būtent tarptautinis veiklos pobūdis, maršrutų iš kitų valstybių narių su paaiškinimais, kaip atvykti į vietą, kur įsisteigęs prekybininkas, pateikimas, kitos kalbos ir valiutos nei paprastai vartojama ir naudojama valstybėje narėje, kur įsisteigęs prekybininkas, vartojimas ir naudojimas su galimybe pateikti užsakymą ir jį patvirtinti šia kita kalba, telefono numerių su tarptautiniu kodu pateikimas, išlaidos, susijusios

su nuorodos teikimo internete paslauga, kuri suteikia galimybę vartotojams, turintiems nuolatinę gyvenamąją vietą kitose valstybėse narėse, lengviau pasiekti prekybininko arba jo tarpininko interneto svetainę, kito nei valstybės narės, kur įsisteigęs prekybininkas, aukščiausio lygio domeno vardo naudojimas ir informacijos apie užsienio klientus, gyvenančius įvairiose valstybėse narėse, pateikimas. Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar yra tokių aplinkybių.

Tačiau vien to, kad prekybininko arba tarpininko interneto svetainė pasiekiama valstybėje narėje, kurios teritorijoje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, nepakanka. Taip yra ir tuo atveju, kai pateikiamas elektroninis adresas ir kiti kontaktiniai duomenys arba nuoroda apie paprastai valstybėje narėje, kur įsisteigęs prekybininkas, vartojamą kalbą ir (arba) naudojamą valiutą.

Parašai.